

Olomoucký kraj

KRAJSKÝ PLÁN
primární prevence rizikového chování
v Olomouckém kraji
na léta 2015 - 2018

Olomouc 2015

OBSAH

Úvod	2
1. Základní demografické údaje	3
1. 1. Administrativní členění kraje	3
1. 2. Struktura a počet obyvatel	4
1. 3. Počet obcí	4
1. 4. Nezaměstnanost	4
1. 5. Mzdy	4
1. 6. Počet základních a středních škol a počet žáků	4
2. Východiska krajského plánu a SWOT analýza	6
2. 1. Východisko a cíl krajského plánu	6
2. 2. SWOT analýza	6
3. Priority a cíle krajského plánu na léta 2015 – 2018	8
4. Koordinace primární prevence	11
5. Síť služeb	13
6. Dokumenty a aktivity kraje	16
6. 1. Dokumenty kraje	16
6. 2. Aktivity kraje	16
7. Financování služeb primární prevence	17
7. 1. Přenesená působnost	17
7. 2. Samostatná působnost	17
8. Autorizace a proces schvalování krajského plánu	18
8. 1. Autor krajského plánu	18
8. 2. Spolupracující	18
8. 3. Proces schvalování	19
Závěr	20

Úvod

Prevence sociálně patologických jevů představuje složitý a mnohvrstevný soubor jevů a opatření, které vedou k předcházení, potírání a řešení společensky nežádoucího chování. Cílená primární prevence pak hraje v tomto systému velice důležitou roli a v soudobém společenském klimatu čím dál významněji vystupuje do popředí potřeba její efektivní realizace.

V České republice se daří již řadu let primární prevenci řešit systémově, v konkretizovaném terminologickém pojetí výkonu veřejné správy jak v její přenesené působnosti (ve výkonu státní správy), tak i samosprávy, včetně územní samosprávy (ve výkonu samosprávy obcí a krajů).

Ačkoliv původní sociologický termín sociálně patologické jevy má v české pedagogice svou tradici a z hlediska platné legislativy je dosud užíván, ve výkonu primární prevence v resortu školství dnes častěji hovoříme o prevenci „rizikových projevů chování“, kterýžto termín objektivněji předznamenává skutečnost, že v rámci primární prevence neřešíme prioritně již dopady delikventního chování či z hlediska poškození jedince zdravotně nevratného stavu, nýbrž stav určité míry rizikovosti.

Primární prevence a potřeba její realizace nalézají oporu jednak v legislativě vyjádřené zákonem, dále pak v jejím řešení v rámci zákonem nařízených dokumentů (např. Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR na příslušná léta) a konečně i v rámci tvorby resortních národních i krajských strategií.

Olomoucký kraj má z rozhodnutí Zastupitelstva Olomouckého kraje strategii primární prevence na příslušné období obsaženou ve Strategickém protidrogovém plánu Olomouckého kraje (vždy na příslušné období).

Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2015 – 2018 je rovněž jedním ze základních dokumentů v oblasti řešení primární prevence rizikového chování na krajské úrovni, avšak je pouze samostatně pojatým rozšířením výše uvedené strategie. Potřeba jeho existence a schválení Radou Olomouckého kraje vyšly z podnětu MŠMT ČR a v návaznosti na to z nutnosti dodržení díkce zákona o krajích, přičemž jeho vznik souvisí bezprostředně a výhradně s potřebou naplnění požadavků dotační politiky MŠMT ČR v oblasti podpory primární prevence rizikových projevů chování.

Hlavním východiskovým materiálem pro tvorbu tohoto plánu byl Zastupitelstvem Olomouckého kraje schválený a výše již jednou citovaný „Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2015 – 2018“ (konkrétně kapitola specializující se na primární prevenci), ze kterého byla použita zejména SWOT analýza a z ní vyplývající dlouhodobé a střednědobé cíle. Zbytek údajů byl do krajského plánu začleněn v souladu se strukturou vyžadovanou pro jeho tvorbu ze strany MŠMT ČR.

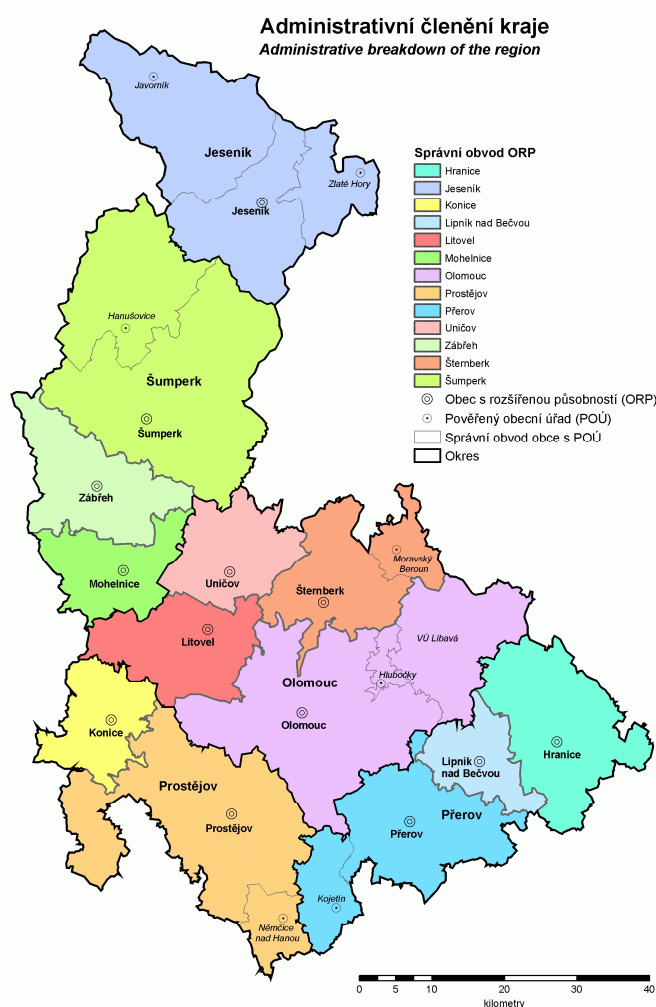
Krajský plán tak především plní roli faktoru nutného k možnosti zapojení Olomouckého kraje do dotačních struktur MŠMT ČR na podporu primární prevence, přičemž však současně poskytuje cenné údaje pro odbornou školskou veřejnost Olomouckého kraje v oblasti primární prevence.

1. Základní demografické údaje

Olomoucký kraj se rozkládá ve střední části Moravy a zasahuje i do její severní části. Celková výměra kraje 5 267 km² tvoří 6,7% z celkové rozlohy České republiky. Svou rozlohou se řadí k menším regionům, zaujímá osmé místo mezi 14 kraji v ČR. Olomoucký kraj má na severu 104 km dlouhou mezistátní hranici s Polskem, na východě sousedí s Moravskoslezským krajem, na jihu se Zlínským a Jihomoravským krajem a na západě s krajem Pardubickým. Geograficky je kraj členěn na severní hornatou část s pohořím Jeseníky, jižní část kraje je tvořena rovinatou Hanou. Územím kraje protéká jako dominantní řeka Morava.

1.1. Administrativní členění kraje

Olomoucký kraj je tvořen územím 5 okresů – Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Z hlediska územně-správního tvoří spolu se Zlínským krajem Region soudržnosti NUTS II – Střední Morava. Na území Olomouckého kraje bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

1.2. Struktura a počet obyvatel

Olomoucký kraj je počtem 636 015 obyvatel (k 31. 12. 2014) sedmý nejlidnatější mezi 14 kraji v České republice. Tak jako ve všech ostatních krajích v populaci převažují ženy. V rámci kraje jsou v jednotlivých okresech značné rozdíly v hustotě osídlení, kdy nejmenší hustotu obyvatel má okres Jeseník (55,5 osob na km²) a Šumperk (93,5 osob na km²). Nejvyšší hustota osídlení je zaznamenána v okrese Přerov (156,0 osoby na km²), a dále pak v okrese Prostějov (141,9 osob na km²), v okrese Olomouc (143,5 osob na km²).

1.3. Počet obcí

Obyvatelé Olomouckého kraje žijí v 399 obcích, z nichž má 30 přiznaný statut města. V těchto městech bydlí 56,4% ze všech obyvatel Olomouckého kraje. Statutárními městy jsou krajské město Olomouc, město Přerov a město Prostějov.

1.4. Nezaměstnanost

Nezaměstnanost zůstává v kraji velkým problémem. Míra registrované nezaměstnanosti v České republice dosáhla na konci roku 2014 úrovně 7,3 %. Nejnižší nezaměstnanost byla zaznamenána v Hl. m. Praze (5,12 %). Po Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském kraji je Olomoucký kraj místem se čtvrtou nejvyšší nezaměstnaností v zemi (Statistická ročenka MPSV 2014).

1.5. Mzdy

Nízká úroveň mezd obyvatel Olomouckého kraje je jednou z dalších negativních charakteristik. Průměrná hrubá měsíční mzda v Olomouckém kraji v roce 2014 dosáhla na cifru 21 467,- Kč. V mezikrajském srovnání se Olomoucký kraj podle výše průměrné měsíční mzdy zařazuje až na 11. místo ze 14 krajů ČR.

1.6. Počet základních a středních škol a počet žáků

Počet základních škol a žáků v nich a počet středních škol a žáků v nich zobrazují dvě níže uvedené tabulky.

Údaje zobrazené v tabulkách se statisticky vztahují ke školnímu roku 2014/2015.

Základní školy a počty žáků:

typ	zřizovatel	počet škol	počet žáků
ZŠ	kraj	17	84 + 1 376 (ve speciálních třídách)
	obec	267	48 835 + 241 (ve speciálních třídách)
	církev	1	242
	soukromé	10	237 + 370 (ve speciálních třídách)
celkem ZŠ		295	49 398 + 1 987 (ve speciálních třídách)

*Poznámka: V tabulce uvedeni žáci vzdělávající se v běžných a ve speciálních třídách ZŠ.
Nejsou započítány základní školy při zdravotnickém zařízení a žáci navštěvující tyto školy.*

Střední školy a počty žáků:

typ	zřizovatel	počet škol	počet žáků
SŠ	kraj	68	23 761
	obec	3	661
	církev	2	503
	soukromé	19	2 044
celkem SŠ		92	26 969

*Poznámka: V tabulce uvedeni žáci studující v denní formě vzdělávání.
Počet škol = počet organizací, které vykonávají činnost základní školy a střední školy.*

2. Východiska krajského plánu a SWOT analýza

Kapitola představuje stručné východisko tvorby krajského plánu a zobrazuje vytvořenou tzv. SWOT analýzu (silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby).

2.1. Východisko a cíl krajského plánu

Východiskem tvorby krajského plánu je předpoklad nutnosti realizace početného konglomerátu činností, jejichž výkon povede k dosažení hlavního stanoveného cíle:

Zajištění efektivní primární prevence rizikového chování v působnosti Olomouckého kraje, a to ve všech sférách činnosti i organizačního zajištění s tím, že tento výsledek musí kontinuálně navazovat na předchozí pozitiva a současně musí být v souladu s resortním pojetím této problematiky, významně doplněným o rozměr cílených potřeb Olomouckého kraje.

Cílovou skupinou zůstávají primárně *děti, mládež a pedagogové*, sekundárně *rodiče dětí a veřejnost*.

Hlavní cíle tohoto strategického plánu v oblasti primární protidrogové prevence budou směřovány do pěti prioritních oblastí: *financování prevence, rovnoměrné pokrytí kraje službami prevence, cílená kampaň k potlačení spotřeby alkoholu, tabáku a marihuany, systémová a institucionální podpora prevence a konečně podpora cíleného vzdělávání v této problematice.*

2.2. SWOT analýza

Za účelem zjištění příslušných priorit v oblasti efektivního výkonu primární prevence rizikového chování je třeba se opřít o údaje pocházející z objektivní výzkumné metody.

Za tímto účelem byla pro potřeby tvorby tohoto plánu jmenována „pracovní skupina pro primární prevenci“, která využila zavedenou manažerskou techniku zjišťování empirických dat: vyhotovení tzv. SWOT analýzy (cílené zjištění silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

Tato analýza je ve svém výsledku konsenzem celé pracovní skupiny - jednotlivé parametry byly dle důležitosti sestupně bodovány, k odborné shodě došlo statistickým vyhodnocením tohoto bodovacího systému.

Současně je SWOT analýza východiskovým materiálem pro tvorbu jednotlivých cílů a podcílů krajského plánu.

SWOT analýza Olomouckého kraje

P R I M Á R N Í P R E V E N C E

S – silné stránky	W – slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Již několikaletá tradice krajské (regionální) konference, jež pořádá PPP a SPC Olomouckého kraje z hlediska potřeb terénu jako formu setkávání odborníků a předávání zkušeností. ▪ Dobrá úroveň koordinace všech složek primární prevence. ▪ Velmi dobrá úroveň nabídky vzdělávání v primární prevenci v kraji, zejména v oblasti cíleného specializačního 250-hodinového studia pro školní metodiky prevence. ▪ Existující síť NNO v Olomouckém kraji profilující svou činnost i v primární prevenci (s výjimkou okresu Jeseník) ▪ Přítomnost Univerzity Palackého v Olomouci a její aktivity v oblasti primární prevence, a to jak na úrovni pregraduálního tak i postgraduálního studia, plus její výzkumy a realizované projekty velmi dobré úrovně, nabízené často i za hranicemi Olomouckého kraje. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Přetížení pedagogů, místy nedostatečný výkon primární prevence na školách, obecně stále ještě nedostatečná podpora aktivit primární prevenci ze strany vedení škol. ▪ Přetrvávající vysoká míra společenské tolerance k alkoholu a tabáku vedoucí k absenci pocitu osobní odpovědnosti, podceňování rizik a negativní bilance v počtu jedinců užívajících ve zvýšené míře legální drogy a stále více i nelegální marihuanu. ▪ Nerovnoměrné pokrytí území Olomouckého kraje službami primární prevence, kdy absentují tyto služby v potenciálně nejohroženější oblasti – okresu Jeseník, specificky pak v Javornickém výběžku. ▪ Výrazné rezervy v aktivitách primární prevence cílené na rodiny, často i naprostý nezájem rodičů žáků a studentů o služby primární prevence. ▪ Nedostatečné financování primární prevence ze strany Olomouckého kraje v porovnání se zdroji státního rozpočtu.
O – příležitosti	T – hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vyšší financování primární prevence ze strany Olomouckého kraje. ▪ Větší apel na vedení škol, aby podporovalo výkon primární prevence. ▪ Cíleněji zaměřit aktivity primární prevence do oblastí hůře pokrytých jejími službami – především okres Jeseník, specificky pak Javornický výběžek. ▪ Širší spolupráce s Univerzitou Palackého v Olomouci v oblasti výzkumů (včetně diplomových prací), stáží studentů a evaluace primární prevence. ▪ Zvýšit efektivitu primární prevence a jejího výkonu na školách, eliminovat případy jejího čistě formálního výkonu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Přetrvávající nedostatek finančních prostředků ohrožující zejména existenci a udržitelnost služeb NNO v Olomouckém kraji. ▪ Sílicí negativní bilance ve spotřebě alkoholu, tabáku a marihuany ve společnosti. ▪ Podceňování problematiky rizikových projevů chování u dětí a mládeže, nejčastěji ze strany škol a samospráv. ▪ Další zhoršování situace v lokalitách nedostatečně pokrytých službami primární prevence, především v okresu Jeseník, specificky pak v Javornickém výběžku. ▪ Syndrom vyhoření a nedostatečná podpora zejména školních metodiků prevence (špatná podpora ze strany vedení škol, ohodnocení, snížení přímé vyučovací povinnosti atd.).

3. Priority a cíle krajského plánu na léta 2015 - 2018

Níže uvedené priority a cíle představují při znalosti východisek a výše uvedené SWOT analýzy širší pojetí dlouhodobých a střednědobých cílů v oblasti realizace krajské politiky výkonu primární prevence rizikového chování.

V tomto smyslu nelze takto definované priority a cíle – např. i z hlediska cílených potřeb dotačního řízení MŠMT ČR - omezit pouze na stručnou charakteristiku řešení dílčích sociálně-deviantních či sociálně-patologických jevů ve vztahu k potenciálnímu zaměření jednotlivých projektů ucházejících se o financování.

Naopak. Tuto problematiku je třeba bezpodmínečně chápat v delším časovém horizontu s tím, že je třeba v prioritách definovat tolik základních pilířů jednotlivých výkonů ve specializovaných oblastech, kolik je jich k zajištění tohoto systému s tím, že má vést k definovanému výsledku, třeba. A to i s ohledem na potřeby ad-hoc.

V tomto smyslu jsou pak níže uvedené priority a cíle smysluplné a použitelné i v dalších letech, samozřejmě s ohledem na rychle se měnící trendy v primární prevenci rizikového chování.

Základní rozdělení priorit Olomouckého kraje v oblasti výkonu primární prevence rizikového chování směřuje do specializací jednotlivých cílů s jejich následnou strukturalizací:

- financování prevence.
- rovnoměrné pokrytí kraje službami primární prevence.
- cílená kampaň k potlačení spotřeby alkoholu, tabáku a marihuany.
- systémová a institucionální podpora primární prevence.
- podpora cíleného vzdělávání v problematice primární prevence.

Konkrétní definice cílů a podcílů krajského plánu:

1. CÍL: Zajistit stabilní a odpovídající financování primární prevence.

1. podcíl:

Efektivně využívat možnost čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu, zejména v rámci dotačních titulů jednotlivých ministerstev, přednostně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

2. podcíl:

Zajistit vyšší objem financí z rozpočtu Olomouckého kraje, a to jak v rámci každoroční přímé rozpočtové skladby kraje, tak i systematickým využíváním příslušných dotačních titulů, které Olomoucký kraj v jednotlivých letech vyhláší a realizuje. Současně zajistit – v rámci specifického financování – dlouhodobou udržitelnost financování Krajské konference primární prevence.

3. podcíl:

V případě možnosti financování primární prevence ze strukturálních fondů EU, za předpokladu vyhlášení příslušných priorit a odpovídajících dotačních programů, v maximální možné míře na tomto financování participovat.

II. CÍL: Zajistit rovnoměrnější pokrytí službami primární prevence v celém Olomouckém kraji.

1. podcíl:

Cíleněji zaměřit aktivity primární prevence do oblastí hůře pokrytých jejími službami – především v okrese Jeseník (specificky pak zejména v Javornickém výběžku).

2. podcíl:

Cíleně podporovat - metodicky, poradensky i finančně - projekty a programy primární prevence v oblastech hůře pokrytých službami primární prevence – především v okrese Jeseník.

III. CÍL: Realizovat dlouhodobou, specifickou a cíleně zaměřenou kampaň směřující k potlačení vysoké míry společenské tolerance k alkoholu a tabáku vedoucí k absenci pocitu osobní odpovědnosti, podceňování rizik a negativní bilance v počtu jedinců užívajících ve zvýšené míře legální drogy a stále více i nelegální marihuanu.

1. podcíl:

Cíleně informovat žáky, studenty a jejich rodiče o právních, sociálních a zdravotních dopadech v této oblasti. Rovněž se na toto téma cíleně zaměřit v rámci průběžného výkonu a poskytování služeb v primární prevenci (programy Policie ČR ve školách, možnost realizace krajské konference na toto téma, přenos příkladů dobré praxe z jiných krajů atd.). Implementovat toto téma v rámci odborných porad a setkání všech metodiků primární prevence v resortu školství v Olomouckém kraji

2. podcíl:

Cíleně podporovat - metodicky, poradensky i finančně - projekty a programy primární prevence zaměřených na toto téma.

IV. CÍL: Podporovat primární prevenci systémově i institucionálně.

1. podcíl:

Zajistit pokračující informační kampaň vůči ředitelům všech typů škol, aby podporovali školní metodiky prevence a jejich výkon a současně aby více do prevence zapojili třídní učitele, potažmo cílenou nabídkou preventivních programů i rodiče žáků a studentů.

2. podcíl:

Ve spolupráci s ústředním orgánem (MŠMT ČR) a dalšími složkami prevence pokračovat v cílených snahách o dosažení odpovídajících úlev pro školní metodiky prevence – především ve formě snížení přímé vyučovací povinnosti.

3. podcíl:

Cíleně podporovat kvalitu služeb v primární prevenci, především důrazem na využívání certifikovaných služeb a důrazem na evaluaci efektivity preventivních programů na školách. Rovněž pokračovat v intenzivní kampani směřující k zamezení využívání nabídek nekvalifikovaných poskytovatelů služeb primární prevence.

V. CÍL: Podporovat cílené vzdělávání v problematice primární prevence.

1. podcíl:

Cíleně podporovat - metodicky, poradensky i finančně – vzdělávací programy primární prevence pro pedagogy.

2. podcíl:

Apelovat na vedení škol, aby zajišťovalo a vytvářelo podmínky školním metodikům prevence pro jejich specializační (legislativně upravené) studium v rozsahu 250 hodin.

3. podcíl:

Zajistit širší spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci na poli primární prevence. Především využíváním nabídek jejích programů, podporou oblasti výzkumné (cílené diplomové práce) a podporou odborných stáží a praxí studentů v primární prevenci na školách i v institucích.

4. Koordinace primární prevence

Koordinace primární prevence rizikových projevů chování v Olomouckém kraji je garantována resortem školství.

Je vykonávána jak v přenesené působnosti (po linii výkonu státní správy), tak i v samostatné působnosti (z hlediska samosprávy kraje) a probíhá jak na **horizontální**, tak na **vertikální** úrovni.

- 1. Horizontální úroveň** představuje meziresortní koordinaci primární prevence rizikových projevů chování, dále spolupráci všech zainteresovaných složek a současně spolupráci jednotlivých úrovní vycházejících z vertikálního pojetí jejího výkonu.
- 2. Na vertikální úrovni** je primární prevence rizikového chování vykonávána v souladu s metodickou (nikoliv subordinační) hierarchií posloupností pozic:
  - krajské (krajský školský koordinátor).
  - oblastní (oblastní metodici prevence, v Olomouckém kraji jde o pracovníky Pedagogické psychologické poradny a Speciálně pedagogického centra Olomouckého kraje – PPP a SPC OK).
  - školní (školní metodici prevence).

Olomoucký kraj primární prevenci rizikových projevů chování z krajského institucionálního hlediska zajišťuje prostřednictvím odboru školství mládeže a tělovýchovy krajského úřadu, kde výkonnou složku tvoří krajský školský koordinátor prevence (na plný úvazek). Ten se z titulu své funkce podílí zejména na těchto činnostech:

- zpracování krajské strategie primární prevence.
- zpracování a začlenění tematiky primární prevence do dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy; v obdobném ranku i zpracování příslušných výročních zpráv.
- koordinace činností oblastních metodiků prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje i školních metodiků prevence.
- spolupráce s dalšími koordinátory, orgány kraje i pracovními skupinami v této oblasti.
- koordinace financování primární prevence v přenesené působnosti (účelové dotace MŠMT, oponentské posudky, účast na komisích) i v samostatné působnosti (z rozpočtu kraje).
- koordinace naplňování státní i krajské politiky ve výkonu primární prevence.
- plní úkoly spojené s informačním přenosem.
- zajišťuje publicitu potřebných témat - Zpravodaj školství Olomouckého kraje, webové stránky, odborný tisk atd.).

Krajský školský koordinátor spolupracuje s protidrogovým koordinátorem kraje (odbor zdravotnictví), krajským manažerem prevence kriminality (odbor sociálních věcí),

krajským romským koordinátorem (odbor sociálních věcí), se zástupcem regionálního pracoviště probační a mediační služby, krajským metodikem sociální prevence a zástupcem Krajského ředitelství policie ČR (preventivně-informační skupina). Tito odborníci tvoří uzavřenou Pracovní skupinu prevence kriminality (vzniknuvší z nařízení Ministerstva vnitra ČR), která koordinuje mimo jiné ve vybraných faktorech i oblast primární prevence rizikového chování, přičemž jednání této skupiny probíhá minimálně 4x ročně.

Na úrovni Olomouckého kraje je primární prevenci rizikového chování věnována pozornost i v poradních orgánech kraje. Koncepčními a finančními souvislostmi primární prevence se zabývá Výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost, jako poradní orgán zastupitelstva Olomouckého kraje (zřízen ze zákona), jednání výboru probíhá minimálně 5x ročně. Zřízena je rovněž Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí Rady Olomouckého kraje (zřízena z iniciativy Olomouckého kraje), která jedná minimálně 6x ročně a kde krajský školský koordinátor působí jako stálý host a konzultant komise.

Nad rámec krajských struktur probíhá rovněž spolupráce s Policií ČR, úsekem prevence Krajského hasičského záchranného sboru a se Zdravotním ústavem v Olomouci.

Za zmínku pro úplnost stojí i skutečnost, že primární prevence rizikových projevů chování je koordinována i na úrovni mezikrajské spolupráce (nejčastějšími hlavními partnery jsou Moravskoslezský a Zlínský kraj).

Mimo krajské institucionální úrovně má velmi významný koordinační rozměr výkon primární prevence zajišťovaný oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje a následně i školními metodiky prevence. Rovněž v rámci těchto struktur jsou pořádána pravidelná setkání:

- 1x ročně Krajská konference primární prevence, kterou organizuje PPP a SPC Olomouckého kraje a financuje Olomoucký kraj (jde o velmi významnou a přínosnou akci s účastí cca 100 – 120 metodiků primární prevence).
- s oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (cca 2x až 3x ročně).
- porady školních metodiků prevence jsou zajišťovány oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (cca 2x ročně, nad rámec toho ještě 1x – 3x ročně tematické pracovní skupiny zaměřené na aktuální požadavky praxe).
- celkově 2 x ročně pracovní skupina pro pokročilé školní metodiky prevence „A nebo...“ (absolventi specializačního 250 hodinového studia).
- rovněž 1x za 2 roky Konference primární prevence rizikového chování (PRCH) ve spolupráci s Katedrou psychologie FF UP a Konference pro výchovné poradce a metodiky prevence.
- kontinuálně pak probíhá spolupráce na projektech zaměřených na vzdělávání pedagogů, třídních učitelů, školních metodiků prevence, výchovných poradců a školních psychologů v oblasti PPRCH.

5. Síť služeb

Síť služeb směřující k efektivnímu zajištění primární prevence rizikových projevů chování je v Olomouckém kraji na velmi dobré úrovni a dlouhodobě je stabilizovaná.

Mezi základní poskytovatele služeb patří zejména:

- Školy a školská zařízení.
- Pedagogicko-psychologická poradna Olomouckého kraje.
- Olomoucký kraj.
- Univerzita Palackého v Olomouci.
- Nestátní neziskové organizace.

Školy a školská zařízení se na primární prevenci rizikových projevů chování podílejí především realizací svých preventivních programů, v souladu s platnou legislativou a koncepčními a strategickými dokumenty na úrovni státní správy a samosprávy. Úroveň programů jde globálně rok od roku nahoru, školské subjekty Olomouckého kraje patří i v celorepublikovém srovnání k nejúspěšnějším v oblasti získávání grantů a dotací.

Pedagogicko-psychologická poradna Olomouckého kraje představuje v přímém výkonu primární prevence nejvýznamnější oporu primárně preventivního systému v Olomouckém kraji. Sdružuje celkem 5 detašovaných pracovišť v jednotlivých okresech kraje, přičemž na každém pracovišti působí oblastní metodik prevence. Jeho činnost představuje zásadní pilíř celého systému, v konkrétním vyjádření jde o hlavní spojník mezi zajištěním primární prevence rizikových projevů chování ve veřejné správě a na institucionální úrovni a mezi jejím výkonem ve školách a školských zařízeních, především s dopadem na děti, žáky a studenty. Činnost těchto specialistů významným způsobem přispívá ke každodennímu řešení této problematiky.

Olomoucký kraj poskytuje služby na institucionální úrovni ve veřejnoprávním rozměru, detailní specifikace těchto struktur byla provedena v předchozí kapitole věnované koordinaci.

Univerzita Palackého v Olomouci je druhou nejstarší univerzitou v zemi a problematika řešení primární prevence rizikových projevů chování nalézá na její filozofické a pedagogické fakultě trvalé místo. Na prvně jmenovaném pracovišti jde zejména o Katedru psychologie, která nejčastěji ve spolupráci s PPP a SPC Olomouckého kraje pořádá konference věnované tomuto tématu, řeší i dílčí samostatné projekty. Rovněž vybraní pracovníci katedry jsou vysoce kvalifikovanými odborníky a konzultanty pro školský terén. Fakulta pedagogická se podílí na vzdělávání budoucích učitelů a jako jedna z prvních zavedla povinnou výuku problematiky sociálně deviantního a sociálně patologického chování do pregraduálního i kombinovaného studia. Aktuálně v této oblasti stejným způsobem přispívá i cíleným vzděláváním v oblasti projektování (zejména s ohledem na tvorbu kurikula). V projektové činnosti je řadu let nabízen školám vysoce odborně hodnocený program

zaměřený na prevenci kyberšikan a rizikových projevů chování pramenících s používání internetu a multimédií (e-bezpečí), který získal certifikaci MŠMT ČR. Nelze opomenout ani každoroční nabídku univerzity na vzdělávání školních metodiků prevence v rámci specializačního „studia 250“.

Nestátní neziskové organizace tvoří zcela svébytný a rovněž velmi významný pilíř primární prevence rizikových projevů chování, metodicky nezávislý na resortu školství. Tyto organizace nabízejí cílené programy primární prevence, přičemž co do svého rozsahu se neomezují pouze na děti a mládež (případně jejich rodiče), ale zahrnují i zbytek veřejnosti. Školy a školská zařízení využívají jejich služeb nejčastěji v oblastech, které nejsou již schopny saturovat vlastní činností. Specificky se nejčastěji orientují na selektivní a indikovanou primární prevenci. Jejich síť je v Olomouckém kraji stabilní, v každém okrese kraje působí minimálně jedna (někde i více) z těchto NNO. Jejich služby jsou na velmi dobré úrovni, každoročně se těmito organizacím daří uspět v dotačních řízeních MŠMT i v grantové politice kraje. Přehled nejvýznamnějších poskytovatelů služeb z řad NNO v jednotlivých okresech:

Jeseník:

- Darmoděj (v posledních třech let působí v omezeném rozsahu)

Olomouc:

- P-centrum Olomouc (certifikovaná služba)
- Sdružení D

Prostějov:

- Nízkoprahový klub Prostějov (samostatné pracoviště Sdružení Podané ruce)
- Kontaktní centrum Želva (samostatné pracoviště Sdružení Podané ruce)

Přerov:

- Kappa-Help Přerov (certifikovaná služba)

Šumperk:

- Pontis Šumperk

Samostatné odvětví, které je třeba v závěru prezentace sítě služeb rovněž zmínit, tvoří **vzdělávání v primární prevenci**. Nabídka akreditovaných vzdělávacích programů je v Olomouckém kraji na dostatečné úrovni, svědčí o tom mimo jiné fakt, že např. vzdělávací kurzy specializačního studia pro školní metodiky prevence v povinném 250-hodinovém

rozsahu je velmi často využívána i pedagogy ze sousedních krajů. Výše uvedené vzdělávání v současnosti nabízí tyto subjekty v kraji:

- Univerzita Palackého v Olomouci.
- Nestátní nezisková organizace P-centrum Olomouc.
- Nestátní nezisková organizace Kappa-Help Přerov.
- Akreditaci na toto vzdělávání vlastní i PPP Olomouckého kraje.

6. Dokumenty a aktivity kraje

Olomoucký kraj začleňuje primární prevenci rizikového chování do strategických i koncepčních materiálů. Tato skutečnost je buďto dána zákonnou úpravou, nebo je vyjádřením krajské politiky v této oblasti.

V samostatné působnosti Olomoucký kraj rovněž participuje ve spolupráci s ostatními subjekty na aktivitách, které přispívají k řešení primární prevence.

6.1. Dokumenty kraje

Problematika primární prevence rizikových projevů chování je na úrovni Olomouckého kraje aktuálně obsažena ve dvou níže uvedených materiálech.

- **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2015 – 2018** je komplexně pojatým strategickým dokumentem především pro oblast protidrogové politiky. Ve vybraných kapitolách se však neomezuje pouze na tento rozměr. Například právě v řešení primární prevence je pojat šířeji a v podstatě je vyjádřením krajské strategie primární prevence. V této části obsahuje SWOT analýzu jako východisko pro stanovení dlouhodobých a střednědobých cílů (materiál je vždy ve dvouletých cyklech konkretizován příslušným Akčním plánem).
- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje**, vždy na příslušné období (čtyřleté s dvouletou aktualizací), je koncepčním materiálem, jenž specifikuje podstatu výkonu primární prevence rizikového chování v resortu školství. V konkrétním uchopení představuje střednědobé návrhy a záměry v této problematice, doplněné rovněž o parametry a ukazatele ke sledování dosaženého stavu.

Nad rámec výše uvedených dokumentů je primární prevence rizikového chování v dílčích faktorech obsažena i ve strategii úzce související specializace. Jde o materiál:

- **Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje** (vždy na příslušné období).

6.2. Aktivity kraje

Olomoucký kraj, jehož těžiště je především v institucionálním výkonu primární prevence rizikového chování, dílčím způsobem participuje i na vybraných aktivitách směřujících k řešení této problematiky.

Jde zejména o účast zástupců Olomouckého kraje na různých konferencích (ponejvíce organizovaných Univerzitou Palackého v Olomouci, často ve spolupráci s PPP a SPC Olomouckého kraje), workshopech a vzdělávacích akcích (v tomto případě v úloze lektorů), viz kapitola 4.

7. Financování služeb primární prevence

Primární prevence rizikového chování je v Olomouckém kraji financována jak v přenesené působnosti, tak v samostatné působnosti.

7.1. Přenesená působnost

V přenesené působnosti v letech 2012 – 2014 směřovaly do primární prevence rizikového chování v kraji finanční prostředky z účelových státních dotací z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) a z Ministerstva vnitra ČR (MV), v tomto případě účelově pouze na primární prevenci kriminality, a to dle rozpisu uvedeném v následující tabulce:

Ministerstvo	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Celkem
MŠMT ČR	1 403 457,-	1 384 021,-	1 205 700,-	3 993 178,-
MV ČR	705 000,-	1 288 000,-	1 008 000,-	3 001 000,-

7.2. Samostatná působnost

V samostatné působnosti (z rozpočtu Olomouckého kraje) v letech 2012 – 2014 směřovaly do primární prevence rizikového chování finanční prostředky z níže uvedených zdrojů:

- z rozpočtu odboru školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu.
- z dotačního programu odboru sociálních věcí krajského úřadu nazvaného „Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování“ (podoblast - podpora prevence kriminality).
- z dotačního titulu „Neinvestiční příspěvky z rozpočtu Olomouckého kraje“ do celkové výše 25 tisíc Kč (na jeden projekt).

Finanční zdroj	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Celkem
Rozpočet OŠMT	200 000,-	200 000,-	200 000,-	600 000,-
Dotační titul „Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování“	30 000,-	30 000,-	40 000,-	100 000,-
Dotační titul Neinvestiční příspěvky z rozpočtu Olomouckého kraje	60 000,-	70 000,-	65 000,-	195 000,-
Celkem za Olomoucký kraj	290 000,-	300 000,-	305 000,-	895 000,-

8. Autorizace a proces schvalování krajského plánu

Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2015 – 2018 byl vytvořen z podnětu MŠMT ČR po potřeby dotační politiky MŠMT ČR v oblasti podpory primární prevence rizikových projevů chování.

Hlavním východiskovým materiálem pro tvorbu tohoto plánu byl Zastupitelstvem Olomouckého kraje schválený „Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2015 – 2018“ (konkrétně kapitola specializující se na primární prevenci), ze kterého byla použita zejména SWOT analýza a z ní vyplývající dlouhodobé a střednědobé cíle.

Zbytek údajů byl do krajského plánu začleněn v souladu se strukturou vyžadovanou pro jeho tvorbu ze strany MŠMT ČR.

8.1. Autor krajského plánu

PhDr. Ladislav Spurný,
pracovník Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje pro protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů.

8.2. Spolupracující

Členové pracovní skupiny pro primární prevenci (mimo autora krajského plánu) za účelem tvorby výše uvedené SWOT analýzy, jmenovitě v abecedním pořadí příjmení:

- Mgr. Andrea Dortová, metodička primární prevence, Kappa-Help Přerov.
- Mgr. Silvie Houšťavová, oblastní metodička primární prevence PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Přerov).
- PhDr. Vladimíra Kocourková, Ph.D., odborná asistentka PdF UP Olomouc.
- Mgr. Kateřina Motlová, vedoucí metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje
- Mgr. Irena Oršulíková, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Přerov).
- Mgr. Michal Poláček, krajský manažer prevence kriminality, Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Olomouckého kraje.
- Mgr. Miroslav Raindl, předseda Komise prevence kriminality a drogových závislostí Rady Olomouckého kraje.
- Bc. Markéta Rodryčová, vedoucí sekce primární prevence, P-centrum Olomouc.
- Mgr. Soňa Staňková, členka Komise prevence kriminality a drogových závislostí Rady Olomouckého kraje.
- Mgr. Zuzana Starostová, krajská protidrogová koordinátorka, Odbor zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje.
- Mgr. Dana Strnisková, Ph.D., pracovnice Krajské hygienické stanice Olomouc.
- Mgr. et Ing. Hana Vacková, školní metodička primární prevence, Gymnázium, Tomkova, Olomouc – Hejčín.

8.3. Proces schvalování

Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2015 – 2018 prošel dvoustupňovým schvalovacím řízením:

- Dne 11. 3. 2015 byl doporučen Výborem pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost, poradním orgánem Zastupitelstva Olomouckého kraje, ke schválení Radou Olomouckého kraje.

- Dne 19. 3. 2015 jej na své schůzi usnesením č. UR/63/45/2015 schválila Rada Olomouckého kraje.

Závěr

Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2015 – 2018 bude poskytnut k dispozici MŠMT ČR v termínu dostatečném k bezproblémovému zajištění realizace dotačního řízení na podporu primární prevence na příslušný kalendářní rok, a to jak v písemné, tak i elektronické podobě.

S krajským plánem bude seznámena školská a odborná veřejnost v Olomouckém kraji, přičemž projekty jednotlivých školských organizací i nestátních neziskových organizací a dalších subjektů ucházející se o finanční prostředky ve výše uvedeném dotačním řízení MŠMT ČR musejí být v souladu s tímto krajským plánem.

Krajský plán bude kdykoliv k dispozici na vyžádání na Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje u krajského koordinátora primární prevence: PhDr. Ladislava Spurného (tel.: 585 508 545, mail: l.spurny@kr-olomoucky.cz).

Krajský plán bude zveřejněn v sekci školství, mládež a sport na webových stránkách Olomouckého kraje: www.kr-olomoucky.cz